

tegemoet gaat als een gammele automobiel met een reeds meermaals vruchteloos gereviseerde motor.

Het is toch onwaarschijnlijk paradoxaal – of overdrijf ik weeral, dat uitgerekend die mensen die beroepsmatig vanaf de voorlinie door creativiteit zouden moeten worden gedreven en bezeten zijn, en van wie toch verwacht zou mogen worden dat juist zij voortdurend de vibraties en veranderingen in de maatschappij teweegbrengen, zichzelf zijn gaan inbetonnen in wat ze voorheen met zoveel lef hebben verworven. Is dit simpelweg een symptoom van vermoeidheid (er zijn stilaan heel wat veertigplussers onder ons) of is er iets meer aan de hand?

Het is goed mogelijk, nu ik openlijk het pad van de controverse kies, dat een aantal mensen uit het vak terecht en met te begrijpen verantwoordelijkheid zullen argumenteren en aantonen dat er (door hen) wél initiatieven zijn ondernomen om een aantal dingen te doorbreken. Dat zal wel: ook ik zal niet nalaten mijn eigen huis als model op te voeren om mijn opvattingen te staven. De vraag blijft echter of dit wegneemt dat alle goedbedoelde en grensverleggende initiatieven weinig fundamenteels hebben bijgedragen tot de werkelijke ontwikkeling van een breed, coherent, dynamisch en solidair jeugdtheaterveld.

Langer dan een decennium al streeft de jeugdtheatersector én naar autonomie én naar een volwaardige plek onder de zon...

Het eerste hebben ze met brio bereikt, wat eigenlijk een beetje spijtig is, want het is naar mijn gevoel geen goede zaak autonoom te zijn als een annex van iets dat *groter* is, een sector die het jeugdtheater altijd zal blijven zien als iets dat *kleiner* is, iets dat in het beste geval een goede oefening of een springplank kan zijn voor 'later'.

Ook al ontkent men het, het is nog steeds zo dat onze sector nooit deel mag hebben aan het *grote, ware, echte* theaterfeest. Deze *scheiding der krachten* is noch voor het jeugdtheater noch voor het volwassenentheater een goede zaak gebleken. Misschien – ik was er toen nog niet bij – was destijds de strijd voor een volwaardige autonome deelsector een eerste stap naar een tweede. In dat geval is het nu stilaan hoog tijd om de allerlaatste resten betutteling uit de weg te ruimen.

Over het tweede, het verwerven van een volwaardige plek onder de zon dus, kunnen we kort zijn: het is rigoureuus mislukt. Het heeft enkel geleid tot het bemachtigen van een soort van kneuterig plekje in de schaduw, maar dat heeft dan weer alles te maken met het eerste punt.

Laat mij een poging ondernemen om terzake te komen: diegenen die zich al een tijdje in de diverse gebieden van het jeugdtheater ophouden zullen zich waarschijnlijk nog herinneren dat toen de culturele centra uit de grond schoten, een sluitend systeem werd bedacht om ook 'de kleine man' zonder moeite, geheel vanzelfsprekend en ook massaal naar het theater te loodsen.

Dat was een uitstekend plan: de afname werd gegarandeerd – de inkomsten waren navenant, de uitkoopsommen wel een beetje aan de lage kant, maar bon. Er werd één voorstellinkje om 10u00 's ochtends gespeeld en ook nog eentje 's namiddags. Cultuurplicht volbracht en voor de gezelschappen werk op redelijk regelmatige basis.

Ook voor de scholen werkt het systeem voortreffelijk; meer dan een jaar vooraf wordt – in naam van de scholieren – een keuze gemaakt uit een op maat gesneden artistiek aanbod... Een goed geoliede machine dus. Doch, geen paniek, de scholen kunnen nog steeds beslissen om een voorstelling niet te laten doorgaan of om niet af te komen in het geval dat de voorstelling in kwestie niet zou blijken te stroken met hun filosofische overtuiging en/of normatief levensbeschouwelijk stelsel.

De verantwoordelijke gedupeerde, de maker himself, wordt bij een dergelijke beslissing bijna nooit betrokken en de culturele centra staan dan meestal voor een voldongen feit. De dag dat zij voor hun vast cliënteel moeten beginnen vrezes, zouden ze zichzelf wel eens een heel klein

beetje precensuur durven toe te staan, de kerk – ge weet wel – in 't midden, nietwaar.

En de doelgroep, ja, de doelgroep die heeft daar zéker niets mee te maken, die missen uiteraard alle maturiteit om zelf te beslissen wat ze graag willen zien en wat niet. Ze mogen blij zijn dat er intermediairen bestaan die beroepsmatig beslissen welk soort theater het beste bij hen past en welke voorstellingen ze precies moeten consumeren. De criteria variëren wel een beetje, soms afhankelijk van de geografische inplanting van de organiserende instantie, soms ook van de ideologie.

Is er nu geen enkel argument dat voor dit zestigerjarenverschijnsel pleit? Is dit alles dan zomaar voor niets bedacht? Hebben schoolvoorstellingen geen nut (meer)? Moeten schoolvoorstellingen dan verdwijnen?

Het zou nogal doorzichtig zijn deze polemiek (laten we hopen) over theaterconsumptie voor jonge mensen te herleiden tot de simplistische vraagstelling of schoolvoorstellingen al dan niet moeten worden afgeschaft. Ik zie de lawine van overbekende educatieve en pedagogische argumenten al op mij afkomen.

Waarschijnlijk, en in bepaalde omstandigheden, zijn schoolvoorstellingen erg nodig, meer nog, ze zouden een belangrijk onderdeel kunnen worden van een nieuw te bedenken fris, stoutmoedig en aan de tijd aangepast plan.

Theater, dames en heren, moet er zijn vanaf het ogenblik dat iemand er iets van begrijpt en wel tot aan het intreden van de seniliteit. En het is de schone opdracht van alle cultuurspreiders en -colporteurs om dit adequaat te realiseren, zodat iedereen uit vrije wil, aangepast aan de eigen mogelijkheden, behoeften en smaak kan worden 'bediend'. Deze mooie, utopische gedachte kan echter slechts in de praktijk worden gebracht wanneer de jeugdprogrammering een volwaardig deel wordt van het globale theaterveld. Dit houdt ook in dat de discussie rond deze materie fundamenteel zou worden gevoerd – een mogelijkheid die ik uiteraard al bij voorbaat betwijfel – en dat allen die het theaterveld in Vlaanderen modelleren bondgenoten/gesprekspartners moeten worden. Dat er in dat verband gesprekken worden gevoerd tussen het Paleis en het Toneelhuis in Antwerpen is bijvoorbeeld al zeer betekenisvol. Ook de overheid, in de veronderstelling dat ze in dit naïef plan zou geloven, zou een cruciale rol kunnen spelen in deze complexe materie.

Louter mathematisch bekeken beschikken we per week over drie dagen waarop voldoende ruimte zou kunnen worden gemaakt om complementair aan de avondprogrammering een jeugdprogrammering te ontwikkelen. In dit verband: mocht men het globaal aantal georganiseerde schoolvoorstellingen eens vergelijken met het aantal vrije theaterrepresentaties, men zou wel eens tot behoorlijk beschemende conclusies kunnen komen. En ook hier beste vrienden: de uitzondering etc...

Statistisch gezien mogen al diegenen die in het schoolcircuit de dienst uitmaken natuurlijk een grote pluim op hun hoed steken; op jaarbasis worden duizenden en duizenden kinderen en jeugdigen aangevoerd en met het theater in contact gebracht. De vraag die hierbij kan rijzen is natuurlijk in hoeverre hier geen sprake is van enige marktvervalsing?

Iedereen uit het vak weet dat er in bepaalde buitenlandse jeugdtheatercultuur bestaat waar jeugdvoorstellingen gewoon opgenomen worden in een globale, evenwichtig uitgebalanceerde programmering, en waar op woens-, zater- en zondagen kinderen vanuit alle lagen van de bevolking 'en masse' naar theater komen – weliswaar ook niet geheel vanzelf, maar kom.

Indien het alle betrokkenen menens is met een nieuwe 'theaterkijkcultuur' voor de jeugd, die aangepast is aan zowel normen als mentaliteit van jonge mensen van deze tijd, is het wel duidelijk dat een aantal heilige huisjes zal moeten sneuvelen.